

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่น ภูมิปัญญาในท้องถิ่น*

DEVELOPMENT OF CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS WITH LOCAL WISDOM TOY

สุพัตรา ปัสังคโท¹, กิตติกร รักษาพล², ھرรษา องคสิงห์³, รัชดาพรรณ อินทรสุขสันต์⁴,
สุริยะ ประทุมรัตน์⁵, อนงลักษณ์ หนูหมอก⁶ และ เพ็ญพรพรชา อุยปัดฉาวัง⁷

Supatra Pasangkato¹, Kittikorn Ruksapon², Hansa Ongkasing³, Ratchadapan Intarasuksanti⁴,
Suriya Pratoomrat⁵, Anonglak Nhoommork⁶ and Penpansa Uypatchawong⁷

¹⁻⁷คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹⁻⁷ Faculty of Education, SakonNakhon Rajabhat University, SakonNakhon, Thailand

Corresponding author E-mail: tukta_ps@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เต็มตามศักยภาพแต่ละบุคคลด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามามีส่วนร่วมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกระบวนการของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 26 คน เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่คณะผู้วิจัยไปค้นหาในชุมชนแบบ Case by Case 2) ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 50 คน 3) ชุมชนและภาคีเครือข่ายการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชน จำนวน 20 คน ใช้ระเบียบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) ใช้การทดลองแบบกลุ่มเดียว (Single Subject Design) รูปแบบ Basic A – B (Baseline and Intervention Design) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) ของเล่นภูมิปัญญาส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 2) แบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 3) แบบสอบถามความ

* Received 28 July 2023; Revised 4 August 2023; Accepted 31 August 2023

พึงพอใจของผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 8 เดือน เริ่มต้นโครงการวิจัย วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 สิ้นสุดโครงการวิจัย วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยการวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 8 ระยะ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ คะแนนเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (δ) และ The Wilcoxon Matched Pairs Signed - Ranks Test

ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาศึกษาการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น 1) คะแนนพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนได้รับการฝึกโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น อยู่ระหว่าง 6 – 10 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.23 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.21 มีพัฒนาการอยู่ในระดับปรับปรุง หลังจากได้รับการฝึกโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นแล้วมีช่วงคะแนนระหว่าง 25 – 36 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.56 มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีมาก 2) การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 3) การส่งเสริมให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามามีส่วนร่วมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกระบวนการของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61

คำสำคัญ: การส่งเสริมพัฒนาการ, เด็กที่มีความต้องการพิเศษ, เล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research is to promote the development of children with special needs to their individual with local wisdom toys. To encourage parents to have knowledge of creating toys from local wisdom which is used to develop children with special needs, including communities and network partners to participate in developing children with special needs through toys process with local wisdom. The sample used in the research were 1) 26 children with special needs which were picked by case by case sampling. 2) 50

parents of children with special needs. 3) 20 communities and network partners: (Research and Development), (Single Subject Design), (Basic A-B), (Baseline and Intervention Design), (Intervention) and (follow-up) were used in this research. The tools used in the research were 1) wisdom toys which is promoting the development of children with special needs 2) the developmental assessment form for children with special needs 3) parents' satisfaction questionnaire and networks partners. The duration of the research were 8 months, starting the research project on 1 November 2014. The research project ended on 31 May 2015. This research was divided into 8 phases. The statistics used in this research were (the mean score), (standard deviation), (The Wilcoxon Matched Pairs), (Signed - Ranks Test)

The results showed that the study of promoting the development of children with special needs with local wisdom toys, 1) the developmental score of children with special needs before being trained by using local wisdom toys was between 6 - 10 points, the mean was 8.23 and the value The standard deviation of 1.21, it was developed at the improvement level. After being trained using local wisdom toys, there was a score range between 25 – 36 points, the mean was 30.77 and the standard deviation was 3.56. The development was at a very good level. Understand in toy production with local wisdom used to develop children with special needs The overall level was moderate. The average value was 3.93 and the standard deviation was 0.78. 3) Encouraging communities and networks partners in the development of children with special needs to participate in promoting the development of children with special needs through local wisdom toys. Overall, it was at a high level. The mean was 4.42 and the standard deviation was 0.61.

Keywords: Promotion of Development, Children with Special Needs, Local Wisdom Toys

บทนำ

ในปัจจุบันเป็นที่น่าวิตกและถือเป็นวิกฤตของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเนื่องจากข้อเท็จจริงจากการประเมินสถานการณ์ และทดสอบพัฒนาการการคัดกรองในเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (อายุ 0 - 5 ปี) พบว่า โดยภาพรวมเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มพัฒนาการล่าช้าในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากสภาพการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม มลภาวะ และกระแสสังคมที่เปลี่ยนไปจากการที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเกี่ยวกับ ด้านสติปัญญา สมาธิสั้น ด้านภาษา ด้านกล้ามเนื้อเล็ก และกล้ามเนื้อใหญ่ โดยพ่อ แม่ ผู้ปกครองการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการขาดการมีส่วนร่วมในการเข้ามาช่วยเหลือเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการให้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพในตัวบุคคลได้ และเมื่อเติบโตขึ้นก็จะเป็นปัญหา ส่งผลให้เป็นภาระของสังคมในอนาคตได้ ซึ่งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก็เป็นสมาชิกคนหนึ่งของชุมชนที่ต้องการได้รับสิทธิการดูแลจากสังคมรอบข้าง ในการพัฒนาให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า และสามารถช่วยเหลือตนเองดำรงชีวิตประจำวันได้ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันยังพบว่า มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกเก็บตัวอยู่บ้านแต่ละชุมชนที่ขาดการดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลืออย่างถูกวิธี ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการนั้น จำเป็นต้องมีการใช้อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือบางอย่าง เพื่อช่วยในการฝึกหัดร่างกาย หรือกระตุ้นพัฒนาการของเด็กพิการ ซึ่งหลายคนมักคิดว่าต้องเป็นอุปกรณ์เครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูง ที่ต้องการผู้เชี่ยวชาญควบคุมการใช้งาน แต่ในความเป็นจริงหลายกรณีในหลายพื้นที่กลับแสดงให้เห็นว่า ภูมิปัญญาของครอบครัวและชุมชน ก็สามารถมีส่วนช่วยในการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการได้นั้น คืออาจเป็นอุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุในท้องถิ่น ราคาไม่แพง ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงแต่อย่างใด หากได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลเช่นเดียวกัน (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย, 2555)

การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งปวง ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืน และป้องกันปัญหาสังคมในระยะยาว โดยเน้นให้ครอบครัวเป็นแกนหลักในการพัฒนาเด็กและให้ชุมชน และสังคมเป็นฐานที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาเด็กทุกขั้นตอน จากแนวคิดเชิง

ทฤษฎีและผลการวิจัยด้านพัฒนาการเด็กได้แสดงว่า ปัจจัยแวดล้อม และการเลี้ยงดู ที่เหมาะสมสามารถปรับเปลี่ยนลักษณะการพัฒนาการได้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษในปัจจุบันสามารถส่งเสริมพัฒนาการให้เต็มตามศักยภาพในแต่ละตัวบุคคลได้ โดยให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมาให้ความรู้ และจัดกิจกรรมในส่งเสริมพัฒนาการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้พัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ สำหรับเด็กปฐมวัย สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่ทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้มีความจำเป็นอย่างมาก ในสภาพของสังคมไทย เราสามารถหาสิ่งดังกล่าวได้จากธรรมชาติ และจากสภาพแวดล้อมรอบตัวซึ่งให้คุณค่ามากสำหรับเด็ก สิ่งดังกล่าวที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ ลูกไม้ กิ่งไม้ ใบไม้ เปลือกหอย ก้อนหิน ก้อนกรวด หรือไม้ที่เป็นของเล่นที่ร่นปู ย่า ตา ยาย ทำให้กับลูกหลานเล่น ส่วนใหญ่จะเป็นของที่มาจากวัสดุพื้นบ้าน ตุ๊กตาทำจากเศษผ้า ผ้าฝ้ายบาง ๆ ที่นำมาเย็บสีต่าง ๆ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ จากธรรมชาตินี้หาได้อย่างง่ายดายในสังคมเมืองไทย เพราะมีอยู่ตามธรรมชาติโดยเฉพาะในท้องถิ่นตามภูมิภาคของประเทศไทย เรา นอกจากมีผลดีเป็นอย่างมากในด้านการประหยัดแล้ว ยังทำให้เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ การรักษาวัฒนธรรมและประเพณีของไทย (อรุณี หรดาล, 2555)

ของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น นั้นมีส่วนช่วยในการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านของเด็ก ๆ และก็ไม่เพียงแต่เด็กปกติเท่านั้น สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นก็สามารถหนุนเสริมพัฒนาการให้ดียิ่งขึ้น ผูกสมมติ ผูกการเข้าสังคมอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และบำบัดพัฒนาการของเด็กพิเศษให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันให้ดีขึ้นสามารถช่วยเหลือตนเองได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับการเลือกของจากผู้ปัญญาท้องถิ่น กับองค์ความรู้ที่ถูกต้องในการส่งเสริมพัฒนาการ จะเป็นการช่วยหนุนเสริมในด้านใดและจะเลือกของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง จากของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นซึ่งเป็นสิ่งใกล้ตัวเกิดการสานสัมพันธ์ภายในครอบครัว ชุมชน หน่วยงานองค์กรภาคีเครือข่ายในการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เกิดความร่วมมือและได้นำองค์ความรู้จากหน่วยงานไปช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นการทำงานเชิงบูรณาการของหน่วยงาน จากแนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ถือเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า ผลจากการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าการลงทุนเพื่อพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงชีวิตวัยเยาว์ เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นเพราะความไม่มีคุณภาพของประชากรในสังคม (ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์, 2561)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ ได้เล็งเห็นความสำคัญ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น และ ตระหนักถึงปัญหา และความสำคัญของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชนที่ยังขาดการดูแล ส่งเสริมพัฒนาการให้เต็มตามศักยภาพในตัวบุคคลได้ ซึ่งผู้ร่วมวิจัยดังกล่าว เป็นนักศึกษา สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์พิเศษ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ต่าง ๆ ของจังหวัดสกลนคร เป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กปฐมวัยที่มีความต้องการพิเศษในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เป็นการนำความรู้ ทฤษฎีจากใน ชั้นเรียนลงไปสู่การปฏิบัติจริงในชุมชน ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ ได้รับพัฒนาเต็มตามศักยภาพเต็มตามศักยภาพแต่ละบุคคล ด้วยของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการประสานความร่วมมือให้ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และ ชุมชน หน่วยงานภาคีเครือข่ายได้เข้า มามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ในชุมชน ส่งผลให้เกิดความสงบสุขเป็น สังคมแห่งของการช่วยเหลือเกื้อกูล รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นที่ตนเองอาศัยอยู่ และยังส่งผล ให้คณะผู้วิจัยมีจิตสำนึกที่กับการเป็นจิตอาสา ช่วยเหลือในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนที่เอง อาศัยอยู่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เต็มตามศักยภาพแต่ละบุคคล ด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น
2. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาใน ท้องถิ่น นำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. เพื่อให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามามี ส่วนร่วมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกระบวนการของเล่นด้วยภูมิ ปัญญาในท้องถิ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากร คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ, ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ, ชุมชนและภาคีเครือข่าย การพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชน ที่อาศัยในเขตอำเภอเมืองสกลนคร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 26 คน เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่คณะผู้วิจัยไปค้นหาในชุมชน แบบ Case by Case

2) ผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 50 คน

3) ชุมชนและภาคีเครือข่ายการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชุมชน จำนวน 20 คน

2.เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ของเล่นภูมิปัญญาส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2) แบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3) แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย 8 เดือน เริ่มต้นโครงการวิจัย วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 สิ้นสุดโครงการวิจัย วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 โดยการวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 8 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ลงพื้นที่ค้นหา และศึกษาข้อมูลของกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 2 จัดประชุมสร้างแนวร่วมกับหน่วยที่เกี่ยวข้องภาคีเครือข่าย

ระยะที่ 3 จัดประชุมเตรียมการความพร้อมด้านองค์ความรู้/ หลักสูตรการนำไปฝึกอบรมให้ตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 4 อบรมให้ความรู้ผู้ปกครองกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ

ระยะที่ 5 อบรมให้ผู้ปกครองผลิตของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่เป็นเด็กพิเศษให้เต็มตามศักยภาพ

ระยะที่ 6 แกนนาชุมชนผลิตของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นไปมอบให้กับ ผู้ปกครองชุมชนโรงเรียนอื่นการขยายผล

ระยะที่ 7 การรวบรวมองค์ความรู้การใช้ของเล่นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษและขยายผลการจัดนิทรรศการ

ระยะที่ 8 กิจกรรมประเมินแบบเสริมพลังการถอดบทเรียนร่วมกับ กลุ่มเป้าหมาย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การศึกษาส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เต็มตาม ศักยภาพแต่ละบุคคลด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีทดสอบแบบ The Wilcoxon Matched – Pairs Signed – Ranks Test

2) การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตของเล่นด้วยภูมิ ปัญญาใน ท้องถิ่น นำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ดังนี้ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3) การส่งเสริมให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการ พิเศษได้เข้ามามีส่วนร่วมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกระบวนการของ เล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ดังนี้ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่นภูมิปัญญา ในท้องถิ่น

1.คะแนนพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนได้รับการฝึกโดยใช้ของเล่นภูมิ ปัญญาในท้องถิ่น อยู่ระหว่าง 6 – 10 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.23 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 1.21 มีพัฒนาการอยู่ในระดับปรับปรุง หลังจากได้รับการฝึกโดยใช้ของเล่น

ภูมิปัญญาในท้องถิ่นแล้วมีช่วงคะแนนระหว่าง 25 – 36 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.56 มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า 20 ใน 26 คน คะแนนหลังเรียน อยู่ในระดับดีมาก และ 6 ใน 26 คน อยู่ในระดับดี

2.การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น นำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 สามารถแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านบทบาทของกิจกรรมการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.81

2.2 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.79

2.3 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73

2.4 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้าน ด้านการวัดผลประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78

3.การส่งเสริมให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามามีส่วนร่วมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกระบวนการของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 สามารถแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้

3.1 ชุมชนและภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญา

ในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านบทบาทของกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58

3.2 ชุมชนและภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านเนื้อหา โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58

3.3 ชุมชนและภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.60

3.4 ชุมชนและภาคีเครือข่ายส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่นนำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้าน การวัดผล ประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.68

อภิปรายผล

จากการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้ ผลการวิจัย พบว่า

1. พัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนได้รับการฝึกโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นอยู่ระหว่าง 6 – 10 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.23 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.21 มีพัฒนาการอยู่ในระดับปรับปรุง หลังจากได้รับการฝึกโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นแล้วมีช่วงคะแนนระหว่าง 25 – 36 คะแนน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 30.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.56 มีพัฒนาการอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคลพบว่า 20 ใน 66 คน คะแนนหลังเรียน อยู่ในระดับดีมาก และ 6 ใน 26 คน อยู่ในระดับดี หมายความว่า ของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น และการนำสิ่งเร้าเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เช่น ขนมห่วง สิ่งของที่เด็กชอบ ฯลฯ แต่การนำของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาเป็นตัวกลางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถดึงดูดความสนใจ เพราะของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นมีความสวยงามสามารถจูงใจให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสนใจ อยู่นิ่งทำตามคำสั่งและทำให้เด็กเข้าใจและสามารถสื่อสารกับครูได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ FUNG

(1996) ได้ศึกษาเรื่องภูมิปัญญา (Wisdom) การใช้ภูมิปัญญาในการสอน (Wisdom in teaching) ประสิทธิภาพของครู (Teacher efficacy) และความรู้ความสามารถทางการสอน (Teaching performance) จากการศึกษาพบว่า ในการวิจัยนี้มี คำ ถามที่ถูกยกมาใช้ 2 คำ ถาม คือ (1) อะไรคือความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญา ภูมิปัญญาที่ใช้ในการสอนประสิทธิภาพทางการสอนรายบุคคล และประสิทธิภาพทางการสอนทั่ว ๆ ไปที่มีต่อความรู้ความสามารถทางการสอนและ (2) อะไรคือความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญา ภูมิปัญญาที่ใช้ในการสอน และความรู้ความสามารถทางการสอน ที่มีต่อรูปแบบของการมีประสิทธิภาพทางการสอนรายบุคคล กับประสิทธิภาพทางการสอนทั่ว ๆ ไป จากการศึกษา นักศึกษาฝึกสอนปีสุดท้ายจำนวน 89 คน ตอบแบบสอบถามที่มีเครื่องมือวัดระดับ เรื่อง ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาที่ใช้ในการสอนและประสิทธิภาพของครู 3 ตัว คือ 1. การวางแผนชีวิต (Life planning dilemma) 2. การสอน (Teaching dilemma) และ 3. การวัดระดับความมีประสิทธิภาพของครู (The teacher efficacy) ผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกร้องขอให้ส่งคะแนนการฝึกสอนด้วย (Teaching practicum marks) ซึ่งคะแนนนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสอนของพวกเขา ความรู้ความสามารถในการสอน (Teaching performance) เป็นสิ่งที่ได้รับการอธิบายที่ดีที่สุด ถ้ารวมผลกระทบของภูมิปัญญาในการสอน และประสิทธิภาพทางการสอนเป็นรายบุคคล มากกว่าที่จะใช้สิ่งใด สิ่งหนึ่งเพียงลำพัง การรวมตัวแปรเข้าด้วยกันมีผลต่อความรู้ความสามารถทางการสอนถึง 54 % ภูมิปัญญาในการสอนและความรู้ความสามารถทางการสอนจะนำ มาซึ่งคำ อธิบายที่ดีกว่าในเรื่องรูปแบบของประสิทธิภาพทางการสอนเป็นรายบุคคล มากกว่าที่จะใช้ทีละอย่าง การรวมกันของผลกระทบทางภูมิปัญญา และการใช้ภูมิปัญญาในการสอน รวมทั้งความรู้ความสามารถทางการสอนมีผลถึง 7 % ต่อรูปแบบของประสิทธิภาพทางการสอนรายบุคคลและประสิทธิภาพทางการสอนโดยทั่ว ๆ ไป การค้นพบที่สำคัญในการศึกษาครั้งนี้ คือ ภูมิปัญญาที่ใช้ในการสอนมีผลกระทบมากที่สุด ต่อความรู้ความสามารถทางการสอน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักศึกษาฝึกหัดครู ควรจะพัฒนาและเตรียมโปรแกรมที่จะช่วยให้มีการเจริญเติบโตของภูมิปัญญาที่ใช้ในการสอนมากขึ้น และสอดคล้องกับ ราณี อุปรา (2547) ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของ ชุมชนปกาสัยเกะญอ บ้านแม่แฮน้อย อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภูมิปัญญาในการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชุมชน 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชุมชนและ 3) ศึกษาวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาในการ

ใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชุมชนบ้านแม่แฮน้อยแฝงอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่ ผู้อาวุโส พ่อบ้าน แม่บ้าน เยาวชนและเด็กซึ่งมีภูมิปัญญาในการใช้สมุนไพรที่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชุมชน พบว่า ในปัจจุบันวิถีการดำรงชีพของชาวบ้านแม่แฮน้อย เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมหลายด้าน เช่น การปลูกผักและไม้ผลที่ใช้สารเคมีมากขึ้น เมื่อเจ็บป่วยชาวบ้านนิยมซื้อยาแผนปัจจุบันเป็นต้น นอกจากนี้วิธีการสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านสมุนไพรของชุมชนแม่แฮน้อย เริ่มจาก 1) การแสวงหาชาวบ้านที่สนใจฟื้นฟูสมุนไพรพื้นบ้าน ซึ่งต่อมาได้รวมตัวกันเป็น “กลุ่มสมุนไพรชุมชน” 2) มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้ 3) มีการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมาย และ 4) การขยายผลในหมู่บ้านอื่น ๆ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ชาวบ้านเห็นคุณค่าของสมุนไพรพื้นบ้านมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการฟื้นฟูและขยายผลมากขึ้น

2. การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น นำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 แสดงว่า ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ในการผลิตของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น นำไปใช้พัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ พยุงพร ไตรรัตน์สิงกุล (2537) ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการถ่ายทอดหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานบ้านหนองป่าตอง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา: การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าหัตถกรรมพื้นฐานเครื่องจักสานของหนองป่าตอง มีต้นกำเนิดจากชาวพวนที่อพยพมาจากนครเวียงจันทน์ มาตั้งถิ่นฐานที่บ้านหนองป่าตองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้นำความรู้ที่ได้ติดตัวมาทำเครื่องจักสานของบ้านหนองป่าตองและสาเหตุที่ความรู้ยังคงดำรงอยู่ คือ ความจำเป็นในการดำเนินชีวิต สิ่งแวดล้อมตามสภาพภูมิศาสตร์ ความเชื่อในขนบประเพณีของศาสนา และจากแรงผลักดันเหล่านี้ทำให้หัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานของบ้านหนองป่าตอง ดำรงอยู่มาจนทุกวันนี้ และเพื่อให้มีการถ่ายทอดวิธีทำเครื่องจักสานจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง กระบวนการถ่ายทอดจะต้องประกอบด้วย 1) แหล่งความรู้จากครอบครัว โรงเรียน และหน่วยราชการต่าง ๆ 2) ผู้ถ่ายทอดและผู้รับรู้การถ่ายทอด ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้านและบุคคลต่างหมู่บ้านที่เป็นผู้ถ่ายทอดและผู้รับการถ่ายทอด และ 3) วิธีการถ่ายทอด ได้แก่ การถ่ายทอดจากบรรพบุรุษเป็นวิธีการถ่ายทอดจากการสังเกต การทดลอง การบอกเล่าด้วยปาก การปฏิบัติจริง และการฝึกหัดการฝึกฝนด้วยตนเอง เกิดจากความเคยชินที่พบเห็นทุกวัน จนสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีคนสอน

3. การส่งเสริมให้ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามามีส่วนร่วมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกระบวนการของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.61 แสดงว่า ชุมชนและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เข้ามามีส่วนร่วมในส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยกระบวนการของเล่นด้วยภูมิปัญญาในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับ ศิวตล วาฤทธิ์ (2545) ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการทำโคมผัดจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์หลักๆ เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำโคมผัดจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ภูมิปัญญาในการทำโคมผัดสามารถจำแนกได้ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้และความสามารถของชาวบ้านในการทำโคมผัดที่สืบทอดส่งสมกันมา 2) การถ่ายทอดประสบการณ์ที่สั่งสมมายาวนานของผู้คนในท้องถิ่น 3) การลองผิดลองถูก จนเกิด ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ และ 4) เรียนรู้จากการทำงาน ทำให้ผู้ประดิษฐ์สามารถคิดค้นสร้างสรรค์และพัฒนาผลงานของตนเองขึ้นมาตามลำดับ และ กมลทิน พรหมประไพและคณะ (2545) ศึกษาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าพื้นเมือง: กรณีศึกษาอำเภอดงหลวง จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการถ่ายทอดการทอผ้าพื้นเมือง และศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นของผู้รู้ในอำเภอดงหลวง จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าพื้นเมืองของอำเภอดงหลวง จะใช้วิธีมุขปาฐกหรือการบอกเล่า โดยไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและดูแลแบบอย่างการปฏิบัติ โดยเน้นการให้ผู้รับการถ่ายทอดลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากของจริง สำหรับความคิดเห็นของผู้รู้เกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นด้านอาชีพการทอผ้า ผู้รู้ต้องการให้โรงเรียนนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเรื่องการทอผ้า จัดทำเป็นหลักสูตรวิชาชีพ และต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นตั้งแต่ การวางแผน การรวบรวมข้อมูล การวัดและประเมินผล และการนำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์ฟื้นฟูสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิมมิให้สูญหายไปจากท้องถิ่น

องค์ความรู้ใหม่

การใช้ของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น และการนำสิ่งเร้าเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เช่น ขนมหิน สิ่งของที่เด็กชอบ ฯลฯ แต่การนำของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาเป็นตัวกลางในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข สนุกสนาน และสามารถช่วยให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประสบผลสำเร็จในการฝึก นอกจากนี้ยังทำให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนและเชื่อมั่น ในตนเองได้เป็นอย่างดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ของเล่นภูมิปัญญาในท้องถิ่น ครูควรให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด โดยการฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการฝึกทักษะในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การแก้ปัญหาและการเชื่อมโยงสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นกับศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.2 การนำของเล่นภูมิปัญญามาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูควรศึกษาวิธีการและความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล

1.3 ครูควรศึกษาทำความเข้าใจ ทำความรู้จักกับท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ลึกซึ้งเพียงพอที่จะนำมาสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเหมาะสม และตรงตามศักยภาพของเด็กแต่ละบุคคล ซึ่งครูอาจได้ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาจากหลาย ๆ แหล่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบอกเล่าจากปราชญ์ท้องถิ่น ซึ่งครูจะได้รับความรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ตรง จึงทำให้มีความรู้ที่ลึกซึ้งและชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านอื่น ๆ มาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย และสัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของนักเรียน

2.1 ควรนำวิธีการสอนโดยใช้สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่นไปศึกษากับตัวแปรด้านอื่น ๆ เช่น การอ่าน การเขียน ทักษะการช่วยเหลือตนเอง การสื่อสารในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิน พรหมประไพ และคณะ. (2545). ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าพื้นเมือง: กรณีศึกษา อำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุดรธานี. ใน การค้นคว้าด้วยตนเอง สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พยุพพร ไตรรัตน์สิงห์กุล. (2537). ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการถ่ายทอดหัตถกรรมพื้นบ้านเครื่องจักสานบ้านหนองป่าตอง อำเภอพนมสนธาคาร จังหวัดฉะเชิงเทรา. ใน ปริญญาพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราณี อุปรา. (2547). ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้สมุนไพรพื้นบ้านของชุมชนปกากะญอ บ้านแม่แสน้อยอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย. (2555). รายงานประจำปีสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย.
- ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์. (2561). การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 48(1), 100-118.
- ศิวดล วาฤทธิ. (2545). ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำโคมผัดจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรุณี หรดาล. (2555). ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อพื้นบ้านกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย. ในเอกสารประกอบการสอนวิชาวัฒนธรรม สื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาปฐมวัย (หน่วยที่ 11 น. 1-60). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Fung, I., (1996). The global carbon cycle and the atmospheric record: "The problem definition". In Forest Ecosystems, Forest Management and the Global Carbon Cycle.
- M.J. Apps and D.T. Price, Eds., NATO ASI Series I: Global Environmental Change, 40, Springer-Verlag, 25-34.